

Педагогічне моделювання розвитку професійної компетентності офіцерів структур морально-психологічного забезпечення на етапі оперативно-тактичної підготовки

С. І. Нехаєнко

Національний університет оборони України імені Івана Черняхівського, Київ, Україна
Corresponding author. E-mail: panzersergij@ukr.net

Paper received 05.11.19; Accepted for publication 19.11.19.

<https://doi.org/10.31174/SEND-PP2019-209VII86-08>

Анотація. У статті автор розглядає підходи до моделювання, як метода дослідження, який дозволить виявити взаємозв'язок між структурними елементами, функціями, умовами складних систем. Також автор розкриває суттєві характеристики таких основних понять, як “модель”, “моделювання” та функції, які вони виконують під час провбдення психолого-педагогічних досліджень, об'єкти моделювання та їх класифікацію. Розроблені та обгрунтовані модель розвитку професійної компетентності офіцерів структур морально-психологічного забезпечення на етапі оперативно-тактичної підготовки, котра представлена цільовим, змістовним, суб'єктно-діяльним і діагностично-результативним компонентами.

Ключові слова: модель, педагогічне моделювання, морально-психологічне забезпечення, формування, професійна компетентність, організатори морально-психологічного забезпечення.

Постановка проблеми. Сучасні вимоги до реформування Збройних сил України суттєво змінюють як вимоги, так і підходи до підготовки військових фахівців на всіх рівнях їх підготовки. Не стали виключенням і офіцери структур морально-психологічного забезпечення, які проходять навчання у Національному університеті оборони України імені Івана Черняхівського на етапі оперативно-тактичного рівня підготовки. Їх військово-професійна діяльність пов'язана з різноманітними стресовими ситуаціями, зумовленими бойовою обстановкою, з різними як інтелектуальними, так і фізичними навантаженнями. До даної категорії офіцерів стоять високі вимоги щодо пошуку шляхів виконання завдань, зумовлених видом забезпечення МПЗ. Дані вимоги спонукають до пошуку шляхів, котрі забезпечать ефективне виконання службово-бойових завдань підлеглими, як у мирній, так і у бойовій обстановці.

Важливою професійною якістю, котра здатна забезпечувати виконання завдань МПЗ є професійна компетентність організаторів даного виду забезпечення, котра охоплює психологічну та педагогічну сфери діяльності офіцерів структур МПЗ і забезпечує успішність їх військово-професійної діяльності.

Розвиток професійної компетентності організаторів морально-психологічного забезпечення являє собою складне психолого-педагогічне явище. Тому його необхідно уявити, як складну педагогічну систему. Сучасні дослідження С. Гончаренка, В. Загвязинського, В. Краєвського, Н. Лазарева, І. Осадчого, І. Підласого, С. Сисоєвої, В. Ягупова та ін. вказують, що найбільш ефективним засобом досягнення позитивних результатів по розробці і управлінню педагогічними системами є використання методу моделювання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз наукових джерел і дисертацій, показує, що розробленню педагогічних моделей приділяється достатня увага таких науковців, як М. Анісімов, Н. Білик, В. Валат, О. Єжова, Р. Зуулаук, Т. Кемпбелл, Н. Кіріазіс, О. Кравченко, В. Крилова, М. Лазарєв, Є. Лодатко, О. Мещанінов, Ю. Морозова, М. Моун, С. Ох, А. Семенова Ф. Ох, М. Якубовські та ін. Також, на доцільність використання моделювання при дослідженні педагогічних явищ і процесів наголошують

П. Грабовський, Г. Дегтярьова, А. Кочарян, Г. Федорук, Р. Серветник, І. Тимофєєва, В. Ягупов та ін.

Дослідники Р. Зуулаук, Т. Кемпбелл, Н. Кіріазіс, М. Моун, Ф. Ох присвятили дослідження концептуальним питанням щодо педагогічного моделювання та визначили її як основну функцію педагогічного процесу, що в результаті впливає на розуміння науково-педагогічної практики та вдосконалення/розвитку досліджуваного об'єкту в цілому [9].

– Наступні дослідники – С. Ох і Ф. Ох прагнуть більш чіткого розуміння педагогічного моделювання запропонували **п'ять видів педагогічного моделювання:**

– *дослідницьке моделювання* (дослідження властивостей вже наявної моделі шляхом взаємодії з моделлю, зокрема зміною параметрів і спостереженням за ефектами);

– *експресивне моделювання* (обговорення та пропозиція власних ідей для опису або пояснення наукових явищ, зокрема шляхом створення нових моделей або використання існуючих моделей);

– *експериментальне моделювання* (моделювання запитів, де формуються гіпотези та прогнози щодо моделей і перевіряють їх через експерименти з явищами);

– *оцінне моделювання* (порівнюють альтернативні моделі, що стосуються одного і того ж явища або проблеми, оцінюють їхні переваги та обмеження, а також оббираються найбільш відповідний (і) варіант (и) для пояснення явища або вирішення проблеми);

– *циклічне моделювання* (участь науковців у поточних процесах розроблення та перевірки моделі, відповідно її вдосконалення, оцінка і впровадження триває досить тривалий час) [10].

Достатньо цікавою для дослідників є думка В. Валата, який обгрунтовано наголошує про необхідність системного цілеспрямованого впровадження сучасних інформаційно комунікаційних технологій у найрізноманітніших варіаціях у систему освіти, наприклад, мультимедійних [11], для забезпечення її якості

на всіх рівнях [12], у т.ч. і моделювання підручників [13].

Відтак, зарубіжні та вітчизняні науковці відзначають актуальність наукового напряму дослідження та його евристичний аспект. Як приклад, вони при педагогічному моделюванні використовують стандартні підходи і компоненти, що є важливим для розуміння основних аспектів моделювання щодо розвитку інформаційно-комунікаційної компетентності. Проте, вони мають і відмінності, що враховують різну спрямованість педагогічного моделювання та умови, в яких реалізуються відповідні моделі.

Слід також наголошувати про відсутність наукових праць, які стосуються педагогічного моделювання щодо розвитку інформаційно-комунікаційної компетентності викладачів системи військової освіти у дистанційній формі навчання. У зв'язку з цим є важливим розроблення професійно-орієнтованої моделі її розвитку згідно з провідними ідеями інформаційного, компетентнісного, суб'єктно-діяльнісного і контекстного методологічних підходів.

Однак, аналіз вказаних наукових досліджень показав, що питанню моделювання розвитку професійної компетентності організаторів морально-психологічного забезпечення на етапі оперативного-тактичного рівня підготовки практично не приділено уваги.

Мета статті: педагогічне моделювання розвитку професійної компетентності організаторів морально-психологічного забезпечення на етапі оперативного-тактичного рівня підготовки.

Сучасний стан справ у системі військової освіти свідчить про наявність суперечностей між потребою у підготовці висококваліфікованих офіцерів для Збройних Сил України та відсутністю необхідної кількості підготовлених кадрів структур морально-психологічного забезпечення; потребою забезпечення неперервного розвитку професійної компетентності організаторів морально-психологічного забезпечення, а також відсутністю системного підходу до її розвитку. Розв'язання цих суперечностей значною мірою залежить від наявності та функціонування науково-обґрунтованої педагогічної моделі розвитку професійної компетентності організаторів МПЗ у процесі набуття оперативного-тактичної освіти, яка ґрунтується на врахуванні сучасних вітчизняних і світових тенденцій розвитку педагогічної освіти на сучасному етапі, цілепокладанні у розвитку їх професійної компетентності з урахуванням сучасних методологічних підходів і потреб військової практики.

Нині метод педагогічного моделювання є одним із основних методів наукового пізнання педагогічних явищ і систем, які за своєю сутністю є складними, багатоелементними і поліструктурними. На ідеї моделювання базується будь-який метод наукового дослідження – як теоретичний, коли використовуються різні абстрактні моделі, так і експериментальний, під час її апробації.

Для обґрунтування моделі розвитку професійної компетентності організаторів МПЗ на етапі оперативного-тактичного рівня підготовки розглянемо підходи до трактування таких важливих для нашого дослідження понять, як «моделювання» і «модель».

“Модель” у перекладі із французької мови (modele) означає міру, зразок, норму, а з латинської (modeling) – образ, спрощений опис складного явища чи процесу, тобто зразок, що відтворює будову та дію будь-якого об'єкта і використовується для отримання нових знань про нього. У “Великому тлумачному словнику української мови” категорію моделі означено як “уявний чи умовний (зображення, опис, схема і т. ін.) образ якогонебудь об'єкта, процесу або явища, що використовується як його представник” [1].

У загальному вигляді “модель” визначають як систему елементів, яка відтворює деякі сторони, зв'язки, функції об'єкта дослідження [13, с. 333]. Зміст терміна “модель” В. Штофф розуміє як “подумки представлену або матеріально реалізовану систему, що відтворює об'єкт дослідження, має здатність підміняти його для одержання нової інформації при її вивченні”.

У трактуванні В. Маслова “модель” – це суб'єктивне відтворення у свідомості людини (групи людей) та зовнішнє відображення різними способами формами найістотніших ознак, рис і якостей, які властиві конкретному об'єкту або процесу, які об'єктивно йому (об'єкту) притаманні і дають загальну уяву про феномен, що нас цікавить, чи його окремі складники [6, с. 180].

За твердженням В. Пікельної, модель надає можливість переходу від емпіричного до теоретичного знання, змінюючи найскладніші теоретичні положення. Але слід урахувати те, що моделі повинні бути опосередкованим джерелом інформації [3, с. 24].

У педагогіці «модель» – це система об'єктів чи знаків, що відтворює певні суттєві властивості системи-оригінала, а «моделювання» представляє собою матеріальне чи мисленнєве імітування певної педагогічної системи шляхом створення спеціальних аналогів – моделей, в яких відтворюються принципи її організації та функціонування.

На думку В. Ягупова, «модель» – «знакова система, за допомогою якої можна відтворити дидактичний процес як предмет дослідження, показати в цілісності його структуру, функціонування й зберегти цю цілісність на всіх етапах дослідження» [8, с. 31].

І. Зязюн вважає, що «модель» – «штучно створений зразок у вигляді схеми, фізичних конструкцій, знакових форм чи формул, який, будучи подібним до досліджуваного об'єкта (чи явища), відображає й відтворює у більш простому вигляді структуру, властивості, взаємозв'язки та відношення між елементами цього об'єкта» [3, с. 209].

Отже, у науковій літературі немає однозначного трактування поняття “модель”. Однак з окреслених дефініцій випливає, що модель – це штучно створена система, за допомогою якої цілком чи частково відтворюється сутність і якість оригіналу. Таким чином, під **педагогічною моделлю** розуміємо множини взаємопов'язаних компонентів, що утворюють єдине ціле та відображають спільну мету педагогічного процесу щодо реалізації конкретного педагогічного задуму, утворюючи педагогічну емерджентність. Відповідно, особливістю педагогічного моделювання є те, що в його результаті створюється концептуальна модель педагогічного процесу (явища, об'єкта), яка може використо-

уватися для прогнозування його формування, розвитку, вдосконалення.

Відповідно під моделюванням науковці розуміють побудову і вивчення моделей реальних предметів та явищ і об'єктів, що конструюються для визначення або покращення їхніх характеристик, раціоналізації способів їх побудови, управління ними [1, с. 683]; метод дослідження явищ і процесів, що ґрунтується на заміні конкретного об'єкта досліджень (оригіналу) іншим, подібним до нього (моделлю) [4, с. 12]; засіб педагогічного дослідження, оскільки він дає змогу імітувати реальні та конструктивні системи за допомогою аналогів, відтворюючи властивості об'єктів і системи оригіналу в їхній організації та функціонуванні [5, с. 165].

В. Ягупов стверджує, що «педагогічне моделювання дає можливість створити модель фахівця на основі його компетенцій, обґрунтувати модель професійної компетентності, а також створити модель її формування в процесі здобування професійної освіти» [7, с. 146].

Відповідно, моделювання розвитку професійної компетентності організаторів морально-психологічного забезпечення на етапі оперативного-тактичного рівня підготовки, як складний педагогічний процес, передбачає використання певних методологічних підходів, серед яких слід виокремити інформаційний, компетентнісний, суб'єктно-діяльнісний і контекстний. Вони тісно взаємопов'язані між собою та певною мірою взаємозумовлені.

Так, інформаційний підхід передбачає інформаційне насичення змісту професійної компетентності організаторів морально-психологічного забезпечення на етапі оперативного-тактичного рівня підготовки, в якому мають бути виокремлені і концептуальні, і змістовні аспекти її розвитку. Його сутнісне наповнення слід забезпечувати в теоретичному і практичному навчальному матеріалі. Розвиток професійної компетентності організаторів морально-психологічного забезпечення на етапі оперативного-тактичного рівня підготовки передбачає розроблення змісту навчання в галузі інформаційно-комунікаційних технологій, який є основою для розвитку їхньої інформаційно-комунікаційної компетентності. У практичній діяльності це, практично, програма її розвитку.

Компетентнісний підхід зосереджує свою увагу на результатах освіти – підготовленості, здатності та готовності фахівця структур МПЗ професійно діяти у різних проблемних професійних ситуаціях, у першу чергу, зумовлених службовими обов'язками офіцера структур МПЗ.

Суб'єктно-діяльнісний підхід у своєму суб'єктному компоненті передбачає, що у центрі організації МПЗ, як виду всебічного забезпечення, завжди знаходиться той, хто організовує даний вид всебічного забезпечення, тобто офіцер структур МПЗ – його ставлення, цінності та мотивація професійної діяльності, неповторний психічний склад як суб'єкта соціального, професійного та фахового буття.

Контекстний підхід «спрямовує» організаторів МПЗ на організацію МПЗ як виду забезпечення, відповідно до обстановки що склалася та виду бою, зокрема їх професійна діяльність набуває контекстного характеру. Це стимулюватиме їх пізнавальну зацікавленість та активність, оскільки цей процес відбуватиметься в контексті

їх професійної діяльності. Ми вважаємо, що контекстний підхід надає практичну спрямованість їх професійної діяльності та виступає потужним мотиваційним чинником у системі навчання на оперативного-тактичному рівні, що базується на таких засадах: суб'єктної активності організаторів МПЗ у професійній діяльності за умов відповідного психологічного забезпечення; моделювання майбутніх умов професійної діяльності; забезпечення взаємозв'язку організатора МПЗ і підлеглого особового складу; інтегрування сучасних технологій навчання; прикладна спрямованість підвищення кваліфікації.

Відповідно педагогічне моделювання у нашому дослідженні проходить такі етапи:

1. Входження в проблему побудови моделі розвитку професійної компетентності організаторів морально-психологічного забезпечення на етапі оперативного-тактичного рівня підготовки визначення її місця, ролі та функцій у системі їх професійної підготовки та підвищення кваліфікації.

2. Системне уявлення про професійну компетентність організаторів морально-психологічного забезпечення, а саме: виокремлення її структури, змісту та визначення змістової та методичної послідовності; розроблення та обґрунтування критеріїв і показників її діагностування.

3. Виокремлення блоків педагогічної моделі розвитку професійної компетентності організаторів морально-психологічного забезпечення на етапі оперативного-тактичного рівня підготовки, зокрема таких: концептуальний, змістовний, методичний, результативний і встановлення між ними різних взаємозв'язків – логічних, змістовно-інформаційних, функціональних, технологічних і результативних.

4. Розроблення моделі:

- на основі теоретичного та емпіричного дослідження щодо предмета дослідження встановлюються відомості щодо професійної компетентності організаторів морально-психологічного забезпечення (історичні, методологічні, методичні, емпіричні, експериментальні), визначаються наукові завдання, у т. ч. конкретний предмет моделювання – розвиток професійної компетентності організаторів морально-психологічного забезпечення на етапі оперативного-тактичного рівня підготовки;

- визначення основних педагогічних характеристик розвитку професійної компетентності організаторів морально-психологічного забезпечення на етапі оперативного-тактичного рівня підготовки, що конкретизується в його змісті, методиках і технологіях, основних етапах;

- обґрунтування методики проведення констатувального та формувального етапів експерименту і розроблення критеріїв оцінювання їх результатів;

- встановлення причинно-наслідкових зв'язків педагогічного моделювання – ефект впровадження моделі у педагогічний процес щодо розвитку професійної компетентності організаторів морально-психологічного забезпечення на етапі оперативного-тактичного рівня підготовки.

На основі врахування специфіки професійної компетентності організаторів морально-психологічного забезпечення на етапі оперативного-тактичного рівня під-

готовки розроблена педагогічна модель (рис. 1) її розвитку, яка відповідно до мети містить завдання щодо розвитку її компонентів. Стисло проаналізуємо призначення і зміст її структурних компонентів на етапі оперативного-тактичного рівня підготовки.

Концептуальний блок дає можливість визначити мету та підпорядковані їй основні завдання щодо розвитку професійної компетентності організаторів морально-психологічного забезпечення згідно з провідними положеннями сучасних методологічних підходів, а саме:

- розвиток ціннісно-мотиваційного компонента (професійна спрямованість, що безпосередньо відображається його ставленні до свого службового призначення та мотивації реалізації посадових компетенцій);

- розвиток емоційно-вольового компонента (саморегуляції своєї діяльності та різних психічних процесів, здатності виконувати посадові компетенції у заздалегідь спланованому напрямку, організувати свою професійну діяльність та її спрямувати на виконання поставлених завдань, а також здатність зусиллям волі стримати зовнішній прояв емоцій в екстремальних умовах бойової обстановки або навіть показати зовсім протилежне);

- розвиток когнітивного компонента (інтелектуальна сфера організатора МПЗ, його загальнонаукова обізнаність та обізнаність у військово-професійній сфері, наявність системних психолого-педагогічних знань у сфері організації МПЗ);

- розвиток предметно-діяльнісного компонента (практична здатність успішно виконувати свої функціональні обов'язки у процесі діяльності у військовій частині (підрозділі).)

- розвиток організаційно-діяльнісного компонента (раціональне врядування (самоврядування), ефективність менеджменту (управління МПЗ, як видом забезпечення) та самоменеджменту, умілий розподіл та використання часу та інших власних ресурсів);

- розвиток психологічного компонента (психологічну готовність особового складу до бойових дій в умовах сучасної війни, збройного конфлікту);

- розвиток індивідуально-психологічного компонента (здатність постійно знати бойову та суспільно-політичну обстановку, МПС особового складу, володіти технологіями та методиками їх оцінювати; вміти виробляти пропозиції з МПЗ підготовки та застосування військових частин; здійснювати планування та організувати доведення завдань МПЗ до підлеглих; контролювати їх виконання; безперервно керувати структурами, силами та засобами МПЗ);

- розвиток суб'єктного компонента (здатність організатора МПЗ до самооцінювання й усвідомлення власного рівня професійної компетентності, своїх професійних якостей, власної діяльності та себе як суб'єкта професійної діяльності);

Змістовний блок відображає зміст професійної компетентності організаторів морально-психологічного забезпечення та містить необхідні вимоги до її розвитку з врахуванням сучасних досягнень у психолого-педагогічній і методичній галузях, інформаційній сфері; сприяє послідовності, спадкоємності і безперервності її розвитку.

Методичний блок забезпечує поступовий розвиток у організаторів морально-психологічного забезпечення професійної компетентності, який реалізується визначеною послідовністю етапів її розвитку. Даний блок представлений сукупністю різноманітних форм, методів і засобів організації викладання й учіння, які необхідні для досягнення необхідного рівня розвиненості професійної компетентності організаторів морально-психологічного забезпечення.

Результативний блок включає результат розвитку професійної компетентності та діагностування рівнів розвиненості її компонентів у організаторів морально-психологічного забезпечення з використанням визначених критеріїв і показників (ціннісно-мотиваційний; емоційно-вольовий; когнітивний; організаційно-діяльнісний; психологічний; предметно-діяльнісний; індивідуально-психологічний; суб'єктний). Основною функцією цього блоку є визначення актуальної динаміки та рівнів їх розвиненості (низький, середній, достатній, високий) професійної компетентності (за компонентами: ціннісно-мотиваційний; емоційно-вольовий; когнітивний; організаційно-діяльнісний; психологічний; предметно-діяльнісний; індивідуально-психологічний; суб'єктний) за допомогою розробленої методики їх діагностування. На підставі встановлених рівнів розвиненості професійної компетентності виробляється інформація для внесення змін до процесу її розвитку. Внесення змін відбувається шляхом корегування завдань, змісту підготовки, організаційних форм і методів розвитку професійної компетентності організаторів морально-психологічного забезпечення на етапі оперативного-тактичного рівня підготовки.

Висновки та перспективи подальших досліджень.

1. Таким чином, педагогічне моделювання є актуальною науково-педагогічною проблемою, над даною проблемою працюють як вітчизняні, так і зарубіжні науковці. Аналіз наукових джерел дав можливість з'ясування змісту основних понять педагогічного дослідження – «моделювання» і «модель».

2. З'ясовано, що моделювання розвитку професійної компетентності організаторів морально-психологічного забезпечення на етапі оперативного-тактичного рівня підготовки, як складний педагогічний процес, передбачає використання певних методологічних підходів, серед яких слід виокремити: ціннісно-мотиваційний; емоційно-вольовий; когнітивний; організаційно-діяльнісний; психологічний; предметно-діяльнісний; індивідуально-психологічний; суб'єктний.

3. Розроблено та обґрунтовано педагогічну модель розвитку професійної компетентності організаторів морально-психологічного забезпечення на етапі оперативного-тактичного рівня підготовки та визначенні педагогічні умови її розвитку.

4. З'ясовано, що педагогічна модель розвитку професійної компетентності організаторів морально-психологічного забезпечення на етапі оперативного-тактичного рівня підготовки є відображенням мети, завдань, наукових підходів, принципів, умов і компонентів, організації процесу, критеріїв і показників діагностування рівнів її розвиненості та з'ясування зв'язків між ними.

Перспективні напрями подальших досліджень: апробація розробленої моделі розвитку професійної

компетентності організаторів морально-психологічного підготовки. забезпечення на етапі оперативно-тактичного рівня

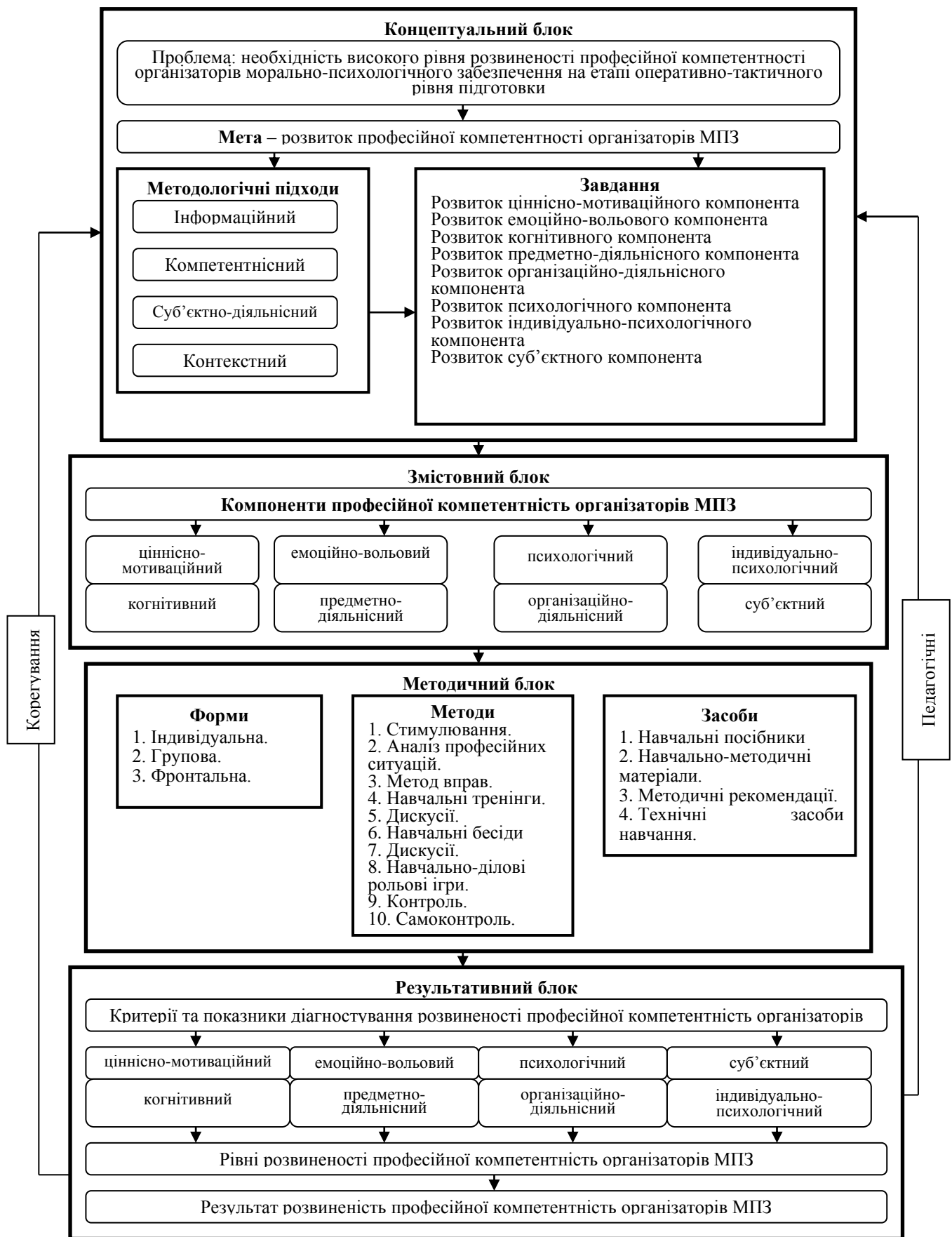

Рис. 1. Модель розвитку професійної компетентності організаторів морально-психологічного забезпечення

ЛІТЕРАТУРА

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / Уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. К.; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2005. 1728 с.
2. Зязюн І. А. Філософія педагогічного світогляду / І. А. Зязюн // Професійна освіта: педагогіка і психологія. 2004. Вип. 4. С. 209–221.
3. Пикельная В. С. Теория и методика моделирования управленческой деятельности (школоведческий аспект): метод. пособ. // В. С. Пикельная. – М.: Высшая школа, 1990. 175 с.
4. Семиченко В. А. Моделирование структуры педагогической деятельности / В. А. Семиченко. – Ялта: Надія, 2000. 76 с.
5. Сушенцева Л. Л. Формування професійної мобільності майбутніх кваліфікованих робітників у професійно-технічних навчальних закладах: теорія і практика: монографія / Л. Л. Сушенцева; за ред. Н. Г. Ничкало; Ін-т проф.-техн. освіти НАПН України. Кривий Ріг: Видавничий дім, 2011. 439 с.
6. Теоретичні і методичні засади моделювання фахової компетентності керівників закладів освіти: монографія / Г. В. Єльнікова, О. І. Зайченко, В. І. Маслов [та ін.]; за ред. Г. В. Єльнікової. – К., Чернівці: Книги – XXI, 2010. 460 с.
7. Ягупов В. В. Моделирование профессиональной компетентности выпускников профессиональных учебных. *Нові технології навчання: зб. наук. пр. / гол. ред. Гребельник О.П.: Інститут інноваційних технологій і змісту освіти. Київ, 2013. Вип. 76. С. 144-152.*
8. Ягупов В. В. Моделирование навчального процесу як педагогічна проблема / В. В. Ягупов // Неперервна професійна освіта: теорія і практика: науково-методичний журнал. Київ., МДГУ, 2003. Вип. 1. С. 28–37.
9. T. Campbell, P. S. Oh, M. Maughn, N. Kiriazis, R. Zuwallack – Eurasia Journal of Mathematics, Science & Technolog, Education, 2015, 11 (1), 159-176.
10. Oh, P. S., & Oh, S. J. (2011). What teachers of science need to know about models: An overview. International Journal of Science Education, 33 (8), 1109–1130.
11. Walat W., Edukacyjne zastosowania hipermediów. Wyd. Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów 2007, ss. 320. ISBN 978-83-7338-329-6.
12. Walat W., Technologie informacyjne (TIK) podstawą rewolucji kognitywistycznej w szkole [w:] „Technika a vzdelávanie” 2/2012. Red. M. Ďuriš. Univerzitet Mateja Bela, Banská Bystrica, s. 18-20. ISSN 1338-9742.
13. Walat W. Modelowanie podręczników techniki-informatyki. Wyd. Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów, 2004, ss. 321.

REFERENCES

1. A large explanatory dictionary of modern Ukrainian (with additions and supplements) / Contribution. and heads. ed. V.T.Busel. K.; Irpin: "Perun", 2005. 1728 p.
2. Ziazun I.A. Philosophy of pedagogical outlook / I.A.Ziazun // Professional education: pedagogy and psychology. 2004. Vol. 4. P. 209–221.
3. Pykelnaia V.S. Theory and methodology of management activity modeling (scholastic studies): a method. help // V.S.Pykelnaia. - M.: VysshiaiaShkola, 1990. 175 p.
4. Semychenko V.A. Modeling of the pedagogical activity structure/ V.A.Semychenko. - Yalta: Nadiya, 2000. 76 p.
5. Sushentseva L.L. Formation of professional mobility of future skilled workers in vocational schools: theory and practice: monograph / L.L.Sushentseva; ed. N.G.Nichkalo; Inst. Prof. education of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine. KryvyiRih: Publishing House, 2011. 439 p.
6. Theoretical and methodological foundations of modeling the professional competence of heads of educational institutions: monograph / G.V.Yel'nikova, O.I.Zaichenko, V.I.Maslov [and others]; ed. G.V.Yelnikova. - K., Chernivtsi: Books - XXI, 2010. 460 p.
7. Yahupov V.V. Modeling the professional competence of vocational training graduates. New educational technologies / ed. GrebelnikO.P.: Institute of Innovative Technologies and Social Development. Kyiv, 2013. VIP. 76.S. 144-152.
8. Yahupov V.V. Modeling the educational process as a pedagogical problem / V.V.Yagupov // Continuing professional education: theory and practice: a scientific and methodological journal. Kyiv, 2003. Vol. 1. P. 28–37.
9. T. Campbell, P. S. Oh, M. Maughn, N. Kiriazis, R. Zuwallack – Eurasia Journal of Mathematics, Science & Technolog, Education, 2015, 11 (1), 159-176.
10. Oh, P. S., & Oh, S. J. (2011). What teachers of science need to know about models: An overview. International Journal of Science Education, 33 (8), 1109–1130.
11. Walat W. Educational uses of hypermedia. Ed. University of Rzeszów, Rzeszów 2007, pp. 320. ISBN 978-83-7338-329-6.
12. Walat W., Information technologies (ICT) as the basis of the cognitive revolution at school [in:] "Technika a vzdelávanie" 2/2012. Ed. M. Ďuriš. Mateja Bel University, Banská Bystrica, pp. 18-20. ISSN 1338-9742.
13. Walat W. Modeling of computer science and technology textbooks. Ed. University of Rzeszów, Rzeszów, 2004, pp. 321.

Pedagogical Modeling of Professional Competence Development of the Officers of Moral and Psychological Support Structures at the Stage of Operational-Tactical Training

S. I. Nekhaienko

The article deals with the modeling approaches as a research method that will reveal the relationship between structural elements, functions, conditions of complex systems. The author also reveals the essential characteristics of such basic concepts as "model", "modeling" and the functions that they perform during a psychological and pedagogical research, objects of modeling and their classification. The model of professional competence development of the officers of moral and psychological support structures at the stage of operational-tactical training, which is presented by the target, content, subject-activity and diagnostic-effective components, is presented and substantiated.

Keywords: model, pedagogical modeling, moral and psychological support, formation, professional competence, organizers of moral and psychological support.